

**DOPRAVA
A MOBILITA**
výzkumný tým

PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU „STRATEGICKÉ NÁSTROJE NA PODPORU ROZHODOVÁNÍ MUNICIPALIT V OBLASTI UDRŽITELNÉ MOBILITY“ A JEHO VÝSTUPY

Hana Brůhová Foltýnová

Konference

Plánování udržitelné mobility ve městech – nové výzvy, možnosti a nástroje

Online, 8. 12. 2021

IEEP FSE UJEP

Interdisciplinární přístup, důraz na společenské vědy

- Strategické dopravní plánování, management mobility
- Dopravní ekonomie
- Geografie, demografie
- Statistika, mikroekonomické modely
- Sociologie

Spolupráce s městy, kraji, ministerstvy, organizátory dopravy

Mezinárodní spolupráce

Více viz:

www.mobilita-ieep.cz

www.facebook.com/dopravamobilita/

Hlavní informace o projektu

**DOPRAVA
A MOBILITA**
výzkumný tým

Podpořeno v rámci:	1. VS Éta, TAČR
Doba řešení:	04/2018 – 12/2021
Řešitel:	FSE UJEP
Aplikační garanti:	Město Brno, Město Karlovy Vary, NSZM
Certifikační orgán:	MD ČR

Zaměřen na

- Identifikaci bariér při strategickém plánování měst a obcí v oblasti udržitelné mobility
- Metodickou podporu městům a zpracovatelům SUMP při rozhodování o dopravních opatřeních
- Metodickou podporu při monitoringu a hodnocení (před a po) nástrojů udržitelné městské mobility

Hlavní výstupy projektu:

- certifikovaná metodika pro plánování, monitoring a evaluaci nástrojů udržitelné měst. mobility
- webový nástroj – pomoc při rozhodování o vhodných dopravních opatřeních
- odborná kniha, která seznámí odbornou veřejnost a zaměstnance státní správy a samosprávy s problematikou výběru, monitorování a hodnocení dopravních opatření

- **Strukturované rozhovory s klíčovými stakeholdery (N=45), srpen až prosinec 2018**
 - **Identifikace bariér** při strategickém plánování měst a obcí v oblasti udržitelné mobility
 - Kvalitativní analýza
 - Kvantitativní analýza (Q-metoda)
- **Dotazníkové šetření mezi městy (anketa) (N=67), leden a únor 2019**
 - Rozhodování o **dopravních opatřeních**, vyhodnocování jejich dopadů, zkušenostmi s dopravními opatřeními, bariéry udržitelné mobility
 - Statistická analýza
- **Model PLUMM, testovací fáze říjen až prosinec 2021**
 - Tvorba databáze odborné literatury (analýza dopadů nástrojů UM)
 - Tvorba databáze dopravních opatření
- **Metodika pro evaluaci udržitelné městské mobility (certifikace MD ČR), únor 2022**
- **Monografie „Hodnocení plánů a projektů mobility aneb Průvodce pro správnou evaluaci opatření a strategií udržitelné městské mobility“, nakladatelství Grada, březen 2022**

Fáze plánování a přípravy

Legislativní překážky a s tím spojená zdlouhavá projektová příprava, do které zasahují vlivy různých zájmových skupin (někdy i účelově)

Prodlužování a prodražování dopravně-technických řešení a staveb

Systém územního plánování, který mj. které odděluje městské části a jejich územní plánování od plánování na úrovni hlavního města Prahy ---- v případě městských částí byla také zmíněna omezená komunikace ohledně dopravně-technických opatření

Bariéry vyplývající z nesourodých komunikačních, ideologických a kvalifikačních aspektů na úrovni jednotlivců lze doplnit o bariéry legislativní

zdlouhavé územní a stavební řízení, které znesnadňuje proces přípravy a plánování rozsáhlých opatření v oblasti dopravy ve městech

Fáze realizace projektů

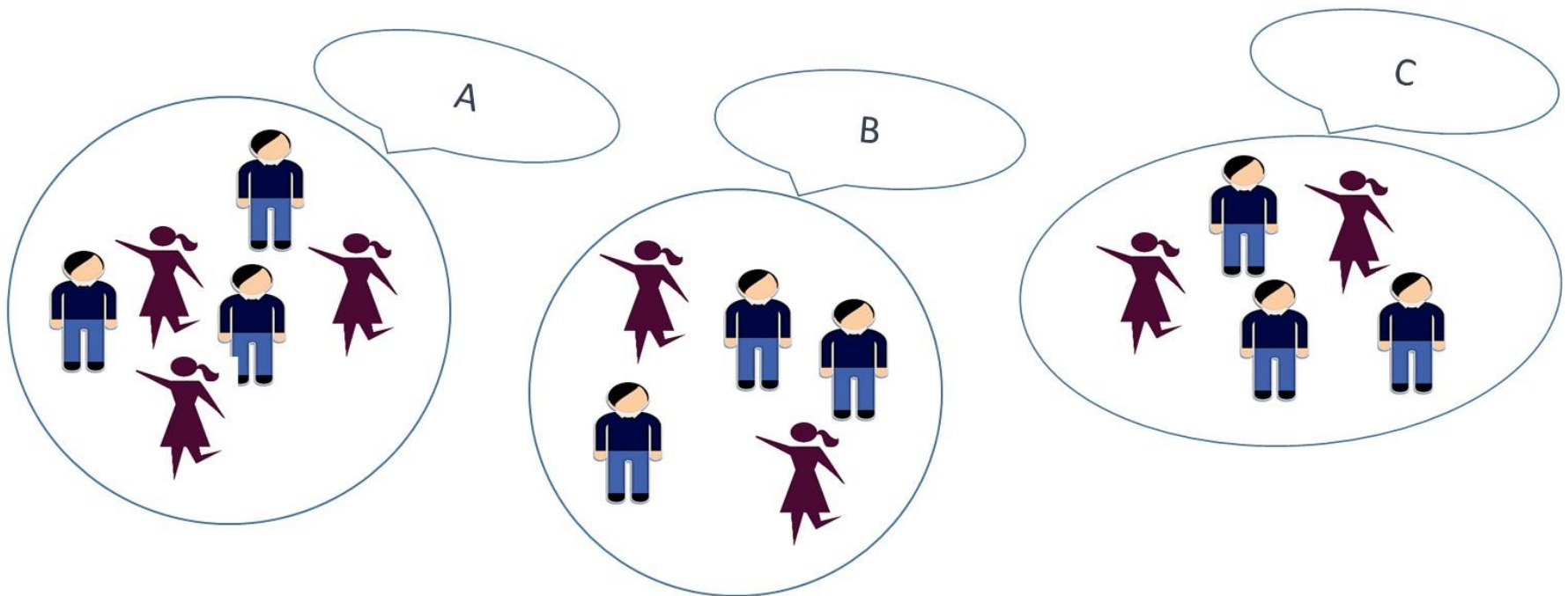
- **Legislativní**, ale částečně také na úrovni institucí a jednotlivců
 - Zákon o zadávání veřejných zakázek (tlak na cenu, omezené zohledňování dalších parametrů, vícepráce...)
 - Složitost při povolování staveb a velké množství zasahujících aktérů
 - Personální fluktuace a nestabilita na úřadech, dvoukolejnost – samospráva vers. státní správa
 - Výkup pozemků potřebných pro realizaci dopravních staveb (např. účelové nakupování pozemků třetí stranou...)
- **Komunikace** mezi zainteresovanými aktéry (viz fáze plánování)
- Nedostatečná **projektová připravenost**
- Nedostatek **financí** (závislost na externím financování...)
- **Mentální nastavení** projektantů, úředníků i politických reprezentantů (preference IAD...)
- Omezené **povědomí a znalosti** o udržitelném rozvoji a alternativních možnostech mobility

Fáze vyhodnocení intervence (po realizaci projektu)

- Ex-post hodnocení není v Česku a v jednotlivých městech příliš rozvinut, **neprobíhají**
- Nedostatek vhodných **dat či financí** na kvalitní vyhodnocení
- Není **vůle a zájem** zpětně vyhodnotit nově zavedená opatření
 - Hodnocení tak probíhá na úrovni elementárních indikátorů, které jsou veřejně dostupné (např. data o sčítání intenzity dopravy ve městech, přepravní výkony VD či MHD – pokud jsou dopravci předávány)
- Chybí chytré technologie pro **sběr dat** (např. senzory sčítající intenzitu dopravy) a hodnocení dopravních situací
- Chybějící analýza stavu „před intervencí“, vůči které by se posuzoval stav „po intervenci“
- Nejasné vymezení/definování „úspěchu“ nového opatření
- Obtížně kvantifikovatelné celospolečenské přínosy udržitelných forem dopravy
- Nedostatek kvalifikovaných firem či expertů pro metodicky správně a objektivní hodnocení

Sdílené postoje

Skupina I: Veřejnou doprava je základ a hlavní alternativa k IAD, nastavme pobídky, aby VHD lidé využívali

- zvýhodnit využívání VD oproti IAD
- VD by měla být rychlejší než IAD
- IAD na odstavná parkoviště, ne do centra
- aktivní spolupráce s okolními obcemi, hustší zástavba
- vytvoření podmínek pro mobilitu stárnoucí populace
- aktivní regulace IAD (pull + push opatření)
- optimistická vůči zapojování místních občanů v souvislosti s dopravou
- není nezbytně nutná celospolečenská shoda na těchto tématech

Skupina II: Měli bychom budovat novou a zlepšovat stávající dopravní infrastrukturu pro lepší mobilitu všech

- nevěří, že VHD může někdy plně konkurovat IAD
- rozvoj dopravní infrastruktury pro všechny mody
 - dobudovat městský okruh

- objem IAD by NEMĚL nadále narůstat
- VD vždy levnější alternativou oproti automobilu
- podpora chůze a cyklistiky
- zajištění možností využití alternativních modů pro všechny skupiny obyvatel

Skupina III: Měli bychom lidi motivovat k nižší míře využívání automobilů, ale bez regulace

- silná averze k regulaci IAD
- chůzi ani cyklistiku nevnímá skupina jako dopravní módy, které by byly z hlediska celkové mobility ve městě zajímavé
- cyklistika = hobby, ne dopravní prostředek
- pull faktory pro změnu dopravního chování a přechod na alternativy (VD)
- skeptická k zapojování veřejnosti do rozhodování formou participace
- nepociťuje potřebu zajistit podmínky pro mobilitu pro osoby bez automobilu

Závěry

- Velká názorová variabilita (identifikované skupiny popisují pouze 65 % variability dat)
- Všechny názorové skupiny se shodují na neudržitelnosti rozsáhlé IAD
- Sdílený pozitivní přístup k vybraným alternativám, především hromadné dopravě

- Hlavní rozlišovací znaky:
 - míra regulace vůči IAD
 - důvěra v účast veřejnosti na strategickém rozhodování
 - míra podpory automobilové dopravy
 - míra sociálního citění vůči jednotlivcům se specifickými potřebami v oblasti dopravy

Publikováno ve:

Brůhová Foltýnová, H., Rybová, K., Jordová, R., Vejchodská, E. (2023): Stakeholders' perceptions on urban mobility and sustainable development in a post-communistic country: A Q methodology approach. Chapter 17. Eds: Robin Hickman, Christine Hannigan (UCL), Discourses on Transport and Urban Development, Edward Elgar

Brůhová Foltýnová, H., Rybová, K., Vejchodská, E. (2019): Smart City technologies and strategic transport planning in Czech cities. In: 2019 Smart City Symposium Prague. New York: IEEE Press

Brůhová Foltýnová, H., Vejchodská, E., Rybová, K.: Strategické dopravní plánování ve městech: role a postoje aktérů a bariéry udržitelnosti. In: JANDOVÁ, V., LIČBINSKÝ, R., VIII. česko-slovenská konference „Doprava, zdraví a životní prostředí“. Brno, 19. - 20. 11., 2018. Brno: Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., 2018, ISBN 978-80-88074-62-5, str. 93–102

Hlavní dopravní problémy

- Parkování (53 %)
- Nedostatek financí (35 %)
- Přetíženost dopravních komunikací, kongesce (34 %)
- Tranzitní doprava (34 %)
- IAD – velká intenzita, nedostatečná regulace (31 %)
- Nákladní doprava (28 %)
- Smog a znečištění z dopravy (27 %)
- Chybějící silniční infrastruktura (25 %)
- Chybějící cyklistická infrastruktura (23 %)
- Hluk z dopravy (22 %)
- Informování obyvatel (19 %)

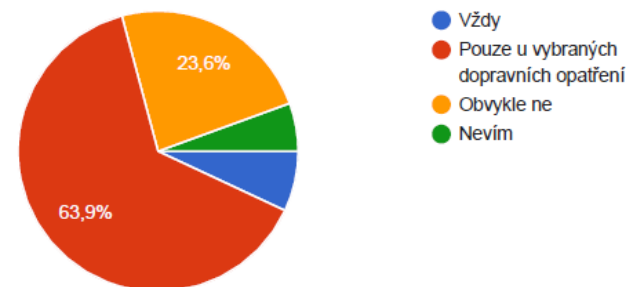

Doporučovaná dopravní opatření

- Zkvalitňování pěší infrastruktury (67 % x 1 %)
- Dopravní zklidňování (66 % x 3 %)
- Zkvalitňování cyklistické infrastruktury (64 % x 2 %)
- Podpora MHD – zvýšení komfortu vozidel i zastávek (62 % x 2 %)
- Regulace parkování (55 % x 5 %)
- Regionální integrace VD (54 % x 1 %)
- Kampaně (54 % x 4 %)
- Rozšíření sítě MHD (52 % x 4 %)
- Podpora MHD – inteligentní technologie (46 % x 2 %)
- Podpora alternativních paliv a pohonů (45 % x 5 %)
- Zajištění intermodality (42 % x 1 %)
- Internetové aplikace (41 % x 3 %)
- Regulace nákladní dopravy, městská logistika (40 % x 4 %)
- Elektromobilita (35 % x 7 %)
- Nový multimodální terminál (27 % x 2 %)
- Poradenství – plánování cest (24 % x 5 %)
- Sdílení aut / kol (19 % x 17 %)

13. Zpracovává si Vaše město / obec analýzy pro účely plánování dopravních opatření?

72 odpovědí

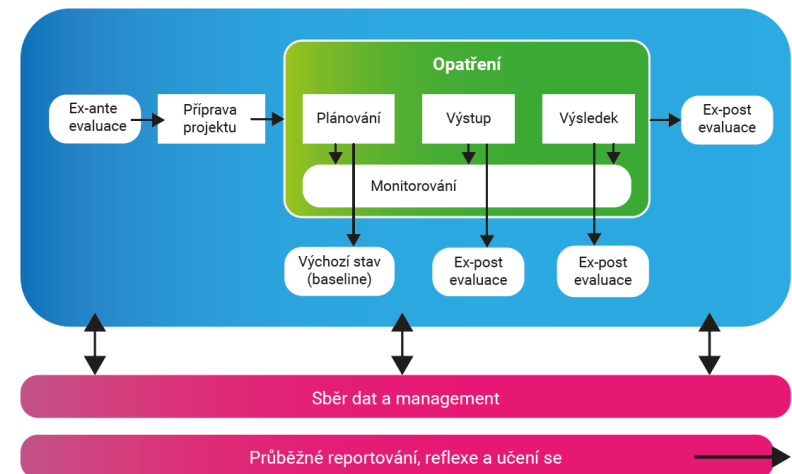
Má SUMP nějaký dopad na udržitelnou mobilitu měst již v této fázi?

- Srovnání měst se SUMP a bez SUMP
 - T-testy
- Výsledky:
- Města se SUMP jsou
 - V průměru větší
 - Vnímají méně problémů s financováním
 - Častěji zmiňují problémy s bezpečností dopravy
 - Ambicióznější, co se týče komunikace a zapojování veřejnosti v dopravním plánování
 - V průměru více implementovaných opatření
 - V průměru více opatření doporučují (zvl. nové přestupní terminály, zlepšování služeb VD, intermodality, podpora elektromobility, komunikační opatření (informační kampaně, mobilní aplikace atd.)
 - Realizují v průměru více komunikačních aktivit
 - Sbírají více dat
 - Žádné statisticky signifikantní rozdíly ve vnímaných bariérách udržitelné mobility

Publikováno ve:

Jordová, R, Brůhová-Foltýnová, H. (2021): *Rise of a New Sustainable Urban Mobility Planning Paradigm in Local Governance: Does the SUMP Make a Difference? Sustainability 2021, 13, 5950*

- „Hodnocení plánů a projektů mobility aneb Průvodce pro správnou evaluaci opatření a strategií udržitelné městské mobility“
- Nakladatelství Grada, březen 2022 – tištěná i elektronická podoba
- Z obsahu:
 - Stav dopravního plánování udržitelné městské mobility a bariéry evaluace
 - Základy evaluace městské mobility (typy evaluace, kdy a jak provádět evaluaci, koho zapojit)
 - Metody předběžné evaluace dopadů (CBA, MCA, CEA)
 - Evaluace dopadů (intervenční logika, evaluační otázky a indikátory dopadů)
 - Evaluace procesů
 - Sběr dat a jejich analýza
 - Diseminace, škálování a transfer výsledků evaluace
 - Evaluace strategií a auditů dopravních politik

**DOPRAVA
A MOBILITA**
výzkumný tým

DĚKUJI ZA POZORNOST!

Ing. Mgr. Hana Brůhová Foltýnová, PhD.

Kompetenční tým Doprava a mobilita IEEP
FSE UJEP

hana.bruhova@ujep.cz

www.mobilita-ieep.cz

www.facebook.com/dopravamobilita/

